

Velilerin Özel Okulları Tercih Etme Sebeplerinin İncelenmesi

Examination of the Reasons Why Parents Prefer Private Schools

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, velilerin özel okulları tercih etme nedenlerini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma çerçevesinde olgu-bilim deseninden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemi kapsamında kolay ulaşılabılır örneklem tekniği ile oluşturulmuş ve Amasya ili Merzifon ilçesinde yer alan bir özel öğretim kurumundaki 10 veliden meydana gelmektedir. Araştırmada elde edilen veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmacılar, velilerin özel okul tercih etme sebeplerini akademik başarı, sosyal ve sportif faaliyetler, güvenli olması, okul binasının donanımı, güvenlik ve hijyen, dinamik ve genç kadro olarak bulmuşlardır. Araştırmacılar bulgulardan hareketle velilerin istekleri karşılanmalı, somut çözüm yolları bulunmalı, okul imkanları etkili kullanılmalı ve oluşabilecek sorunlar önceden öngörülüp çözüm bulunmalı gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Veli, Özel okul, Eğitim, Okul tercihi

ABSTRACT

The purpose of this research is to reveal the reasons why parents prefer private schools. The research was carried out using the phenomenology design within the framework of qualitative research. The study group of the research was formed with the easily accessible sampling technique within the scope of the purposeful sampling method and consists of 10 parents in a private educational institution located in the Merzifon district of Amasya province. The data obtained in the study were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers. The obtained data were analyzed by descriptive analysis method. The researchers found that the reasons parents prefer private schools are academic success, social and sports activities, safety, equipment of the school building, safety and hygiene, dynamic and young staff. Based on the findings, the researchers made suggestions such as parents' wishes should be met, concrete solutions should be found, school facilities should be used effectively and problems that may arise should be foreseen and solved in advance.

Keywords: Parents, Private school, Education, School preference

GİRİŞ

Sürekli olarak gelişmekte olan dünyada yeniliklere ve çağdaş yaşama ayak uydurabilmenin, kalkınmanın, mutlu ve kendine güvenen bireyler yetiştirebilmenin yolu eğitimden geçmektedir. Ülkemizde genç nüfusun yoğunluğu fazladır, onların ve ülkenin geleceğinin en iyi şekilde şekillenmesi adına eğitim olmazsa olmaz bir basamak olarak görülmektedir. Ülkelerin gelişmişlik seviyelerini yükseltmeleri için toplumsal, siyasi ve ekonomik açıdan bir üst seviyeye geçilmesi gerekmektedir. Hedeflenen seviyeye ulaşabilmek eğitimle mümkün olmaktadır (Güngör ve Göksu, 2013). Eğitim, bir ülkedeki kalkınmanın en önemli etkenidir. Eğitim alanında başarılabılır hedefler diğer tüm alanlardaki kalkınmanın anahtarı olacaktır. Bu bağlamda bireylerin nitelikli eğitim almaları için okul tercihinde bulunmaları bir ihtiyaç olarak düşünülebilir.

Okul tercih ederken en önemli faktör, seçilen okulun özelliklerinin ailenin ve öğrencinin beklentilerine uygun olup olmaması olarak görülmektedir. Her aile çocuğunun nitelik açısından en iyi okulda eğitim almasını gönülden istemektedir. Fakat her aile için okul tercih ederken ideal olarak algılanan durumlar farklılık göstermektedir. Ailelerin beklentileri, anne ve babanın eğitim düzeyi, kişilik özellikleri, içinde buldukları sosyal ortam ve gelir durumlarına göre değişiklik göstermektedir (www.rehberlik sitesi.com).

Türk milli eğitim sisteminde özel okullar geçmişten günümüze yaptıkları ile devlet okullarının yanında çok fazla bilinirlik durumuna sahiptirler. Özel okullar yüzdelik olarak düşük bir yüzdeye sahip olsa da toplum içerisinde önemli bir gündem konusu olmaktadır. Eğitim öğretim faaliyetlerine milli eğitimde olduğu kadar özen göstermeye ve gelişmeye önem vermektedirler (Güngör ve Göksu, 2013). Veliler maddi imkanları dahilinde, her zaman çocuklarının en iyi eğitimi almalarını arzu ederler. Maddi durumu ve alım gücü yüksek olan veliler, çocuklarını her zaman nitelik açısından daha iyi buldukları eğitim kurumlarına kayıt yaptırmak istemektedirler (Kulaksızoğlu vd., 1999).

Veliler çocuklarının sadece eğitim programında öğrendikleri ile yetinmeyip kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda fazladan seçtikleri alanlarda çalışmalar yapmalarını ve gelişmelerini istemektedirler (Sarıçay, 2012). Bir çocuğun akademik açıdan iyi eğitilmesinin yanı sıra sosyal ve kültürel alanda da yeteneklerine uygun olarak eğitilmesi onun hem psikolojik hem fizyolojik açıdan gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Velilerin maddi imkanları dahilinde

Adem Bayar¹

Emel Akın²

How to Cite This Article

Bayar, A. & Akın, E. (2023). "Velilerin Özel Okulları Tercih Etme Sebeplerinin İncelenmesi", Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 9(64):2892-2900. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH.AS.68876>

Arrival: 14 March 2023

Published: 31 May 2023

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Prof. Dr., Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Amasya, Türkiye

² Öğretmen, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ABD, Amasya, Türkiye

bütçelerini zorlayarak öğrencilerini özel okullara göndermesi, veliler açısından ortaya çıkacak olan tercih sorunlarını, özel okullar açısından rekabet ortamını meydana getirmektedir (Hesapçioğlu ve Nohutçu, 1999).

Özel okullar veliler için çocuklarına en iyi seçeneği sunabilmesi açısından farklı tercih sebepleri barındırmalıdır. Özel okullar eğitim programlarını yerine getirip en yüksek akademik başarıyı hedeflerken, bir işletme olarak piyasa rekabet ortamında yer aldıklarından dolayı diğer özel okullarla da yarış içerisine girmektedirler. Özel okulların bu rekabet ortamından hedeflenen en yüksek başarıyı gerçekleştirebilmeleri, hedef kitlenin beklentilerini en doğru şekilde tespit etmeleri ve karşılama ile orantılıdır.

LİTERATÜR TARAMASI

Bu başlık altında sırasıyla özel okullar, devlet okulları, Türkiye’de özel okullaşma ve velilerin özel okullardan beklentileri başlıklarına değinilmiştir.

Özel Okullar

Özel okullar, devlet okulları tarafından verilen resmi eğitimin özel kurumlar tarafından verildiği yerlerdir. Özel okullardaki temel anlayış verilen eğitimin paralı eğitim şeklinde gerçekleştirilmesidir (Sayhan, 2011). Türkiye’de, özel okulların tarihçesi incelendiğinde ortaya çıkan durum Cumhuriyet öncesi dönem ve Cumhuriyet sonrası dönem olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Cumhuriyet ilan edildikten sonra yabancı okulların eğitim sistemine zarar verdikleri düşünüldükçe bu zararların önlenmesi amacıyla gereken düzenlemeler ve yasalar getirilmiştir (Uygun, 2003). Özel okullar özellikleri açısından düşünüldüğünde en başta ortaya çıkan unsur eğitimin niteliğinin yüksek olması için verilen çabalarlardır. Özel okullar, insanların nitelikli eğitim açısından beklentilerine cevap vermek amacıyla faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir (Zeybekoğlu, 2007). Ayrıca velilerin beklentilerini karşılayabilecek şartların sağlanması da özel okullara ait özelliklerden bir tanesidir (Nartgün ve Kaya, 2016).

Özel okulların öne çıkan bazı özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Çelikten, 2010).

- ✓ Özel okulların en büyük amaçlarından bir tanesi toplumda eğitim alanında vizyon oluşturmaktır.
- ✓ Verilen eğitimin kalitesini ve standartlarını yükseltmek özel okulların en belirgin özelliklerindedir.
- ✓ Özel okullar milli eğitim müfredatlarının dışında farklı eğitim müfredatlarını kullanabilmektedirler (Milli eğitimin onayı ile).
- ✓ Yabancı dil eğitimi konusunda performans ve etkililik açısından öne çıkmaktadırlar.
- ✓ Teknolojik sistemlerin kullanılması açısından standartları yüksektir.
- ✓ Dünyada gelişmekte olan son eğitim teknolojilerini uygulayabilmektedirler.
- ✓ Özel okullar gelişmiş eğitim materyallerinin kullandığı okullardır.
- ✓ Özel okulların devlet okullarından en büyük farklarından bir tanesi de öğrenci seçebilme hakkıdır.
- ✓ Özel okulların eğitim kadroları nitelik açısından devlet okullarına göre yüksek seviyededir.
- ✓ Özel okullar, kadrolarındaki seviyeyi ve istikrarı koruyabilmek adına maddi manevi motivasyon unsurlarından faydalanmaktadır.

Görüldüğü gibi özel okullar devlet okullarından ayırt edici olarak pek çok özelliği bünyelerinde barındırırlar. Sağlanan tüm bu özellikler özel okulların devlet okullarından üstünlük sağlamasına sebep olmaktadır.

Devlet Okulları

Devlet okulları, günümüzde en gelişmiş ülkelerde dahi varlığını devam ettiren, kamu kaynakları tarafından desteklenen, oranları günden güne azalmayan hatta artmaya devam eden kurumlardır (Candaş vd., 2011). Hiçbir çocuğun ayırt edilmediği ve öğrenci seçme özgürlüğünün olmadığı okullara devlet okulları denir (Yılmaz, 2005). Ülkedeki her vatandaşın eğitim hakkından eşit şekilde ayırım yapılmaksızın faydalanabilmesi devlet okulları tarafından mümkün olmaktadır. Devlet okullarında öğrencilerin alım gücü ya da maddi imkanlarına bakılmaksızın en iyi şekilde ve kaliteli eğitim alması amaçlanmaktadır. Eğitim ile alakalı durumları sağlamak, her vatandaşın eşit şekilde yararlanacağı ortamı yaratmak devletin görevidir (Ünal vd., 2000). Devlet okulları; yönetici, öğretmen, öğrenci, veli, yardımcı personel ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere birçok paydaştan meydana gelmektedir. Devlet okullarının şekillenmesinde bu tarafların her birinin farklı farklı düzeyde rolleri bulunmaktadır (Aslan, 2016).

Devlet okulları, eğitimin planlanmasının ve sınıfların yönetiminin yapılmasının güç olduğu okullardır. Bunun başlıca sebeplerinden bir tanesi eğitim hakkından faydalanmak isteyen kişi sayısının ve nüfus yoğunluğunun fazla olmasıdır. Ülkemizde, nüfus yoğunluğunun çok fazla olduğu yerlerde sınıf mevcudunun 50 olduğu sınıfların varlığından söz

edilmektedir (Yılmaz, 2005). Eğitimle ilgili uygun koşulları hazırlamak ve öğrencilere uygun şartlarda yaşantıların kazandırılması gerekmektedir. Diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi devlet okullarında bu özellik benzerlik göstermektedir. Devlet okullarında ayırt edici olan durum bu kapsamdaki girişimlerin devlet tarafından gerçekleştirilmesidir (Ünal vd., 2000).

Türkiye’de Özel Okullaşma

Özel okullar, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42.maddesinde yer alan kanun hükmüne dayanarak, Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında yer almaktadırlar (MEB, 2016). Ayrıca ülkemizdeki özel öğretim kurumları ticari bir işletme olarak görüldüklerinden dolayı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından da denetim altında tutulmaktadır.

Ülkemizde devlet okullarında sınıf mevcutlarının gereğinden fazla olması, fiziki ve teknolojik eksiklikler, devletin çok büyük ve geniş bir alanda eğitim hizmetini vermeye çalışması eğitimde birçok aksaklığa ve soruna sebep olmaktadır (Yirci ve Kocabaş, 2013). 2008 yılında gerçekleştirilmiş olan liselere giriş sınavında ilk 100’e giren okulların özel okullardan meydana gelmesi devlet okullarındaki eğitimin özel okullara göre daha düşük olduğu algısıyla çelişmemektedir (Küçük, 2009). Eğitim sistemindeki birçok açığı kapatmaya çalışan ve mevcut sorunlara çözüm önerisi getirmeye çalışan özel okullar ülkemizde günden güne büyümeye devam etmektedir. 1980’li yıllardan sonra gözle görülür bir artış gerçekleştiren özel okullar büyümeye devam etmektedir (Hesapçioğlu ve Nohutçu, 1999).

Velilerin Özel Okullardan Beklentileri

Çocuğu hangi eğitim kademesinde olursa olsun her veli, imkanları dahilinde çocuğunun en iyi şartlarda eğitim almasını istemektedir. Hesapçioğlu ve Nohutçu’nun (1999) yapmış olduğu araştırmaya göre velilerin özel okullardan beklentilerinin öncelik sıralaması şu şekilde görülmektedir:

- ✓ Akademik kadronun nitelikli olması,
- ✓ Yabancı dil eğitiminin üst düzeyde olması,
- ✓ Öğrencilerle bireysel ilgi ve kişilik hizmetleri,
- ✓ Birebir iletişim,
- ✓ Eğitim öğretim sürecinin nitelikli olması,
- ✓ Modern eğitim koşulları ve
- ✓ Maddi faktörler.

Dikbaş’ın (2008) yapmış olduğu çalışmada ise velilerin özel okulları tercih etme sebepleri;

- ✓ Nitelikli eğitim verilmesi,
- ✓ Yabancı dil olanakları,
- ✓ Nitelikli öğretmen kadrosu,
- ✓ Sınıf mevcudunun az olması
- ✓ Üniversiteye hazırlık süreci,
- ✓ Okulun teknolojik ve fiziki imkanlarının yeterli olması,
- ✓ Eğitimin tam gün şekilde gerçekleştirilmesi,
- ✓ Öğrencilerin kişilik gelişimlerine katkı sağlaması,
- ✓ Diploma kazandırabilmesi ve
- ✓ Burs imkanları şeklinde sıralanabilir.

Yukarıda da görüldüğü üzere çocuklarını özel okullara gönderen velilerin özel okullardan beklentileri çeşitlilik göstermekle birlikte daha çok akademik başarı odaklıdır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI

Bu çalışmanın amacı, velilerin özel öğretim kurumlarını tercih etme sebepleri hakkında derinlemesine bilgi edinmektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır. Katılımcılara göre;

1. Özel okul tercih etmeye sebep olan unsurlar nelerdir?
2. Özel okul tercih ederken hangi kriterler göz önünde bulundurulmaktadır?
3. Özel okullardan beklentiler nelerdir?

YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın yöntemi ve deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi ile araştırmacıların rolü alt başlıklarına değinilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi ve Araştırma Deseni

İlgili araştırma nitel araştırma anlayışında gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, olayları ve olguları bütüncül bir anlayışla, buldukları doğal ortamında anlamaya olanak sağlayan bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Nitel araştırma sırasında yapılan görüşmeler, kişilerin dış dünyayı nasıl yorumladıklarını değerlendirmenin en iyi yollarından bir tanesidir (Baş ve Akturan, 2017).

Araştırma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde olgu bilim deseni ile oluşturulmuştur. Olgu bilim deseni, kavramları, olay ve durumları inceleyip açıklarken insanların yaşam deneyimlerini ele almaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2014).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemi çerçevesinde kolay ulaşılabilir örneklem tekniği ile belirlenmiştir. Nitel araştırmalarda amaçlı örneklem yöntemi, zenginleştirilmiş bilgi ve durumların derinlemesine çalışılmasına imkân vermektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Kolay ulaşılabilir örneklem tekniği ise nitel araştırmalarda maliyet ve zaman açısından avantaj sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma grubu, amaçlı örneklem çerçevesinde 10 kişiden meydana gelmektedir. Katılımcılar 2021/2022 eğitim öğretim yılında Amasya ili Merzifon ilçesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel öğretim kurumlarında öğrencileri bulunan 10 veliden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan velilerin kimlikleri gizli tutulmuş ve katılımcılara V1, V2, V3, ve V10 gibi kodlar verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Sıra	Yaş	Medeni Durumu	Unvanı	Eğitim Seviyesi
V1	40-45	Evli	Subay	Lisans
V2	40-45	Evli	Esnaf	Lise
V3	40-45	Evli	Öğretmen	Lisans
V4	35-40	Evli	Müdür	Lisans
V5	35-40	Bekar	Bankacı	Lisans
V6	35-40	Evli	Doktor	Lisans
V7	35-40	Bekar	Esnaf	Lise
V8	35-40	Evli	Öğretmen	Lisans
V9	45-50	Evli	Astsubay	Lisans
V10	45-50	Evli	Esnaf	Lise

Tablo 1’de yer alan veriler incelendiğinde; çalışmaya katılan veliler yaş olarak değerlendirildiğinde %50’si 35-40 yaş aralığında, %30’u 40-45 yaş aralığında, %20’si 45-50 yaş aralığında bulunmaktadır. Katılımcılar medeni durum olarak değerlendirildiğinde %80’inin evli, %20’sinin bekar olduğu görülmektedir. Katılımcılar meslekleri açısından değerlendirildiğinde farklı meslek gruplarında dağılım olduğu görülmektedir. Katılımcıların %70’i lisans mezunu, %30’u lise mezunudur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmacılar, yaptıkları çalışmada verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplamışlardır. Görüşmenin temel amacı bireyin iç dünyasına dahil olarak onun duygu ve düşüncelerini derinlemesine yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırma yönteminde, çalışma grubundaki görüşmeler ve gözlemler etkileyici bir şekilde ifade edebilmek için alıntılara sıklıkla başvurulabilir. Yapılan bu analiz tekniğinde elde edilen bulgular okuyucuya özetlenerek ve yorumlanarak sunulabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Görüşme planlaması yapıldıktan sonra velilerden randevu alınarak görüşme yapılacak olan mekana gidilmiştir. Katılımcıların kendilerini rahat hissetmesi adına kendilerine açıklamalar yapılmış ve kimliklerinin gizli tutulacağı iletilmiştir. Araştırmacılar; daha önceden belirlenmiş olan velilere demografik soruları iletilmiş, alınan cevaplar kaydedilmiştir. Demografik soruların içeriği yaş, medeni durum, unvan ve eğitim seviyesi olarak belirlenmiştir. Demografik sorulardan sonra araştırmacılar çalışmanın amacını gözeterek, literatür taraması yaparak oluşturdukları görüşme sorularını katılımcılara yöneltmişlerdir. Görüşmeler yapılırken daha fazla ve derinlemesine bilgi elde etmek adına katılımcılara ek sorular yöneltilmiştir.

Yapılan çalışma tamamen gönüllülük esasına bağlı olarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar kaydedilmiştir. Daha sonra katılımcıların verdiği yanıtlar word belgesi olarak yazıya geçirilmiştir. Görüşmeler ortalama 30 dakika sürmüştür.

Yapılan görüşmelerde elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir. Betimsel analiz yaklaşımında elde edilmiş olan veriler yorumlanmış bir şekilde sunulmaktadır. Veriler önceden belirlenen temalara göre sınıflandırmaya tabi tutulur (Yıldırım, 2008).

Araştırmacıların Rolü

Birinci araştırmacı akademisyen olmadan önce Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğretmen ve yönetici olarak görev yapmıştır. Üniversiteye geçtikten sonra birçok arkadaşının çocuklarını özel okullara gönderdiklerine tanıklık etmiştir. Kendisi de bir veli olan araştırmacı kendi çocuğunu devlet okuluna gönderirken neden birçok kişinin çocuklarını özel okullara gönderdiklerini merak ettiği için bu çalışmayı yapmaya karar vermiştir.

İkinci araştırmacı, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine devam etmekte olup Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel öğretim kurumlarında 10 yıla yakın süredir öğretmenlik yapmıştır, halen bir özel öğretim kurumunda öğretmenlik görevine devam etmektedir. Velilerin özel okulları tercih etme sebepleri hakkında derinlemesine bilgi edinmek amacıyla bu konu araştırma konusu olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Elde edilen veriler, araştırma sorularına göre analiz edilmiştir. Araştırmanın ilk sorusu, “Özel okul tercih etmeye sebep olan unsurlar nelerdir?” şeklindedir. Katılımcılar özel okul tercih etme nedenlerini 1. Maddi faktörler, 2. Sosyal faktörler ve 3. Çevresel faktörler olarak sıralamışlardır. Elde edilen verilere ilişkin bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Özel Okul Tercih Etme Nedenleri

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Maddi faktörler	4	50	Çocuğumuz için özel okul tercih ederken beni en çok etkileyen durum maddi faktörlerdi. Kendi durumuma uygun ve kaliteli okul arayışına girmeme sebep oldu. (V6)
2	Sosyal faktörler	2	25	Çocuğumun bulunduğu sosyal çevre ve alışık olduğu insan profili benim için en önemli faktördü. (V2)
3	Çevresel faktörler	2	25	Okul binasının yeni olması ve çevre bahçenin büyüklüğü bizim için seçeneğimizi en çok etkileyen faktör olmuştur. (V1)
Toplam		8	100	

Tablo 2’de görüldüğü üzere katılımcılar özel okul tercihlerine etki eden unsurları %50 oranında “maddi faktörler”, %25 oranında “sosyal faktörler” ve %25 oranında “çevresel faktörler” olarak sıralamışlardır.

İkinci araştırma sorusu, “Özel okul tercih ederken hangi kriterler göz önünde bulundurulmaktadır?” şeklindedir. Katılımcılar özel okul tercih ederken belirledikleri kriterleri 1. Maddi unsurlar, 2. Hizmet kalitesi ve 3. Okulun olanakları şeklinde sıralamışlardır. Verilerin analizinde her bir kriter ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu bağlamda katılımcıların özel okul kriterlerinden maddi unsurlara ilişkin bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Özel Okul Tercih Ederken Maddi Unsurlara İlişkin Algıları

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	En önemli sebeptir	3	42	Özel okul ile ilgili araştırma yaparken işin maddi boyutu özel okul tercihinde en önemli sebep olmuştur. (V7)
2	İmkanlarımız dahilinde seçiyoruz	2	29	Çocuğumuzu kaliteli bir ortamda okutmak isterken aynı zamanda imkanlarımız dahilinde düşünmek zorundayız. Maddi olarak bütçemize uygun okul seçmeyi tercih ettik. (V8)
3	Çok fazla etkiliyor	2	29	Tabi ki her ailede olduğu gibi maddi imkanlarımız bizi de çok önemli ölçüde etkiledi. Kendi bütçemize uygun okulu tercih etmemize sebep oldu. (V2)
Toplam		7	100	

Tablo 3’te görüldüğü üzere katılımcılar %42 oranında “en önemli sebeptir”, %29 oranında “imkanlarımız dahilinde seçiyoruz” ve %29 oranında “çok fazla etkiliyor” şeklinde özel okul tercih ederken maddi unsurları sıralamışlardır.

Araştırmaya katılan veliler ayrıca özel okul tercihlerinde hizmet kalitesinin önemine ilişkin algılarını ifade etmişlerdir. Elde edilen verilere ilişkin bulgular Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Özel Okul Tercihlerinde Hizmet Kalitesinin Önemine İlişkin Algıları

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Akademik kadronun iyi olması	3	42	Hizmet kalitesi ile ilgili bilgi almak için gittiğimde ilk sorduğum akademik kadronun yeterliliği olmuştur. Çocuğumuzun geleceği ve sınavlara yeterli düzeyde hazırlanabilmesi için önemlidir. (V3)
2	Okul binasının donanımı	2	29	Hizmet kalitesi dediğimiz zaman benim için en önemli nokta okul binasının donanımı ve yeni eğitim öğretim programlarına uygun dizayn edilmiş olmasıdır. (V5)
3	Güvenlik ve temizlik	2	29	Bizim tercihimizdeki en büyük sebep güvenlik ve temizlik açısından yeterli olmasıdır. Hizmet kalitesi iyi olan bir eğitim kurumunda da mutlaka olmalıdır diye düşünüyorum. (V1)
Toplam		7	100	

Tablo 4'te görüldüğü üzere katılımcılar %42 oranında “akademik kadronun iyi olması”, %29 oranında “okul binasının donanımı” ve %29 oranında “güvenlik ve temizlik” olarak özel okul tercihlerinde hizmet kalitesinin önemini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan veliler son olarak özel okul tercihlerinde okulun olanaklarına ilişkin algılarını ifade etmişlerdir. Elde edilen verilere ilişkin bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Özel Okul Tercihinde Okulun Olanaklarına İlişkin Algıları

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Modern eğitime uygun	2	25	Çocuğumuz için özel okul tercih ederken benim için okulun olanakları ve modern eğitime uygun ortamın bulunması önem teşkil etti. Yaparak ve yaşayarak öğrenmenin gerçekleşmesi için bence olmazsa olmazlardan bir tanesidir. (V2)
2	Dinamik ve genç kadro	2	25	Okulun bize sağladığı olanaklardan bence en önemlisi ve etkileyici olan dinamik ve genç kadronun bir arada olmasıdır. (V1)
3	Sosyal faaliyet alanları	2	25	Okul olanakları içerisinde bence en önemli durum sosyal faaliyet alanlarının yeterli şekilde bulunmasıdır. Sadece akademik başarı ile robotlaşmış çocuklar yetiştirmek yerine her yönden sağlıklı bireyler olması için gerekliliği tartışılmazdır. (V7)
4	Güvenli okul binası	2	25	Günümüzde gerek sosyal medyada gerek yaşadığımız çevrede duyduğumuz ve endişelendiğimiz ortamlardan çocuğumuzu korumak için en çok dikkat ettiğimiz ve bizi etkileyen durum okul binasının güvenliğidir. Yaşları gereği çok çabuk dahil olabilecekleri zararlı ve kötü durumlardan bu şekilde uzak kalacaklarını düşünmekteyim. (V5)
Toplam		8	100	

Tablo 5'te görüldüğü üzere katılımcılar %25 oranında “modern eğitime uygunluk”, %25 oranında “dinamik ve genç kadro”, %25 oranında “sosyal faaliyet alanları” ve %25 oranında “güvenli okul binası” olarak özel okul tercihlerinde okulun olanaklarına dair görüşlerini ifade etmişlerdir.

Üçüncü araştırma sorusu “Özel okuldan beklentiler nelerdir?” şeklindedir. Katılımcılar özel okuldan beklentilerini, 1. Akademik başarı, 2. Güvenli olması ve 3. Sosyal sportif faaliyetler olarak sıralamışlardır. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Özel Okuldan Beklentilerine İlişkin Algıları

Sıra	Kod	f	%	Örnek cümle
1	Akademik başarı	4	50	Öncelikli olarak özel okuldan beklentim çocuğumuzun akademik başarısının artmasıdır. Devlet okullarındaki kalabalık sınıf mevcutlarının bu duruma engel olduğunu düşünüyorum. (V3)
2	Güvenli olması	2	25	Günümüz şartlarında benim için çocuğumu gönül rahatlığıyla teslim edebileceğim güvenli bir ortam oluşturması açısından ilk beklentim bu yönde şekilleniyor. (V1)
3	Sosyal ve sportif faaliyetler	2	25	Akademik başarının yanı sıra her anne baba için çocuğunun sosyal alanda ve sportif faaliyetlerde gelişmesinin son derece önemli olduğunu düşünüyorum. (V8)
Toplam		8	100	

Tablo 6'da görüldüğü üzere katılımcılar %50 oranında “akademik başarı”, %25 oranında “güvenli olması” ve %25 oranında “sosyal ve sportif faaliyetler” olarak özel okuldan beklentilerini sıralamışlardır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, velilerin özel öğretim kurumlarını tercih etme sebeplerinin derinlemesine incelenmesi ve sorunlara karşı olası çözüm yollarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda alan yazındaki diğer çalışmalar doğrultusunda tartışılmıştır.

Araştırmacılar özel okul tercih etme nedenlerinin maddi faktörler, sosyal faktörler ve çevresel faktörler olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İlgili literatürde benzer olarak Hesapçioğlu ve Nohutçu (1999) tarafından yapılan çalışmadaki bulgularla benzerlik göstermektedir. Hesapçioğlu ve Nohutçu (1999) yaptığı çalışmada velilerin özel okul tercih etme sebeplerinin arasında maddi faktörler ve sosyal faktörler olarak bulgular elde etmiştir.

Araştırmacılar özel okul tercih ederken maddi unsurlar, hizmet kalitesi ve okul olanakları şeklinde birtakım kriterlerin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İlgili literatürde benzer olarak Mermertaş (2014) tarafından yapılan “Özel Eğitim Kurumu Tercih Nedenleri ile Öğrencilerin Memnuniyeti Arasındaki İlişki” konulu çalışmadaki bulgularla benzerlik göstermektedir. Mermertaş (2014) yaptığı çalışmada, velilerin özel okulun olanakları ile ilgili görüşlerini ifade ederken eğitimin kalitesinin boyutunu, yeni eğitim sistemine uygun okul olanakları ve dinamik kadro olarak bulgular elde etmiştir.

Araştırmacılar özel okuldaki beklentileri akademik başarı, güvenli olması ve sosyal ve sportif faaliyetler olarak bulmuşlardır. Elde edilen bulgular ile Çelikten (2010) tarafından yapılan “Özel Okul Velilerinin Tercihlerini Etkileyen Faktörler” konulu çalışmadaki bulgular benzerlik göstermektedir. Çelikten’in (2010) yaptığı çalışmada velilerin özel okul hizmetinde dikkat ettikleri noktalar akademik kadro ve okulun donanımlı olmasıdır. Çelikten (2010) yaptığı çalışmada velilerin özel okuldaki beklentilerinden birisi de akademik başarı olmuştur.

Yapılan tartışmalar neticesinde birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Bunlar;

- ✓ Öğrenci velilerinin özel okul tercihlerini etkileyen faktörler farklı boyutlarda karşımıza çıkmaktadır.
- ✓ Velilerin özel okul tercihlerinde onları etkileyen faktörlerin başında maddi faktörler gelmektedir.
- ✓ Özel okuldaki beklentiler akademik başarı üzerinde yoğunlaşırken aynı zamanda sosyal ve sportif faaliyetlere yeterince yer verilmesi velileri etkilemektedir.
- ✓ Akademik kadronun iyi ve donanımlı olması öğrenci velilerinin göz önünde bulundurduğu ve oldukça önem verdiği durumlardan birisidir.
- ✓ Okulun güvenli olması ve aynı zamanda temizlik kurallarına ve hijyene dikkat edilmesi özellikle kadın velilerin dikkat ettiği durumlar arasındadır.
- ✓ Velilerin okulun olanakları ile ilgili olarak modern eğitim sistemine uygun bina şartları, sosyal faaliyet alanlarının etkili bir şekilde kullanılması tercihlerine etki etmektedir.

Araştırmacılar, velilerin özel öğretim kurumları tercihlerine ilişkin araştırmada bulgulardan hareketle birtakım öneriler geliştirmişlerdir. Bunlar;

- ✓ Özel öğretim kurumu sahipleri velilerin beklentilerini tam olarak anlayabilmeli ve bunları karşılayacak adımlar atmalıdır.
- ✓ Özel okullar, maddi olanakları ve imkanları en iyi şekilde kullanan bir iş yeri değil eğitim ve öğretim hizmeti veren kurum olduklarını unutulmamalıdır.
- ✓ Velilerin eğitim düzeyi arttıkça ve bilinçlendikçe özel okullardan istek, talepleri artmaktadır. Özel okullar bu talepler gelmeden önce öngörüyle düşünerek bunlar için çözüm yolu bulmalıdır.
- ✓ Veliler okulun akademik başarısına verdikleri önem kadar temizlik ve güvenliğe de önem vermektedirler. Bu durumlar iyileştirilmelidir.
- ✓ Sosyal ve sportif faaliyet alanlarının etkili bir şekilde kullanılması veliyi ve öğrenciyi hem memnun edecek hem de dönüşleri olumlu şekilde gerçekleştirecektir.

KAYNAKÇA

- Aslan, B. & Yıldırım, N. (2004). Okul yöneticilerinden beklentiler. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6- Temmuz.
- Aslan, M. S. (2016). *Özel ve devlet okullarının yönetim özelliklerine sahip olma düzeyleri*. (Yüksek lisans tezi). Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Bakioğlu, A. & Sarıkaya, A. K. (2015). *Eğitimde özelleştirme*. Nobel Yayıncılık.
- Bakioğlu, A. & Bahçeci, M. (2010). Velilerin okul imajına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 31(31), 25-55.
- Baş, T. & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri* (3. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Bilhan, S. (1995). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara Üniversitesi Yayınları.

- Candaş, A., Akkan, B.E., Günseli, S. ve Deniz, M.B. (2011). *Devlet ilköğretim okullarında ücretsiz öğle yemeği sağlamak mümkün mü*. Açık Toplum Vakfı.
- Çelikten, S. B. (2010). *Özel okul velilerinin okul tercihlerini etkileyen faktörler* (Tez No:262380). [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Dikbaş, İ. (2008). *Veli beklentileri ve karşılama düzeyleri: Özel vakıf okulları örneği* (Tez No:226239) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitim programında geliştirme*. Yelken Tepe Yayınları.
- Güngör, G. & Göksu A. (2013). Türkiye’de eğitim finansmanı ve ülkelerarası bir karşılaştırma. *Manisa: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 20(1), 59- 72.
- Hesapçioğlu, M. & Nohutçu, A. (1999). Velilerin özel okul tercihlerini etkileyen faktörler ve özel okulların reklam stratejileri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(11), 183-202.
- Kırmızı, R. (2014). *Özel liselerin Türk eğitim sistemindeki yerinin iktisadi ve mali açıdan değerlendirilmesi* (Tez No:366582) [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Küçük, M. (2009). Türkiye’nin 2023 eğitim vizyonu, özel okullar birliği derneği Antalya sempozyumu, s. 197-204.
- Kulaksızoğlu, A., Çakar, M. & Dilmaç, M. (1999). Türkiye’de özel okullar hakkındaki tutumla ilgili bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(11), 233-246.
- Kale, M. (2010). *Eğitimin temel kavramları*. E. Karip (Ed.), Eğitim Bilimine Giriş. Pegem Akademi.
- Kocabaş, İ. & Yirci, R. (2013). *Eğitimde Özelleştirme Tartışmaları: Kavramsal Bir Analiz*. Journal of Turkish Studies
- MEB, (1985). *Özel öğretim kurumları yönetmeliği*. Resmî Gazete, 23.06.1985, Sayı: 18790.
- MEB, (2016). *5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu*.
- Mermertaş, M. F. (2014). *Özel eğitim kurumlarının tercih nedenleri ile öğrencilerin memnuniyeti arasındaki ilişki: Şırnak örneği* [Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Türk Hava Kurumu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Nartgün, Ş. & Kaya, A. (2016). Özel okul velilerin beklentileri doğrultusunda okul imajı oluşturma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 153- 167.
- Sarıçay, N. (2012). Türkiye’de eğitim sektörünün sorunları, eğitimin ekonomik boyutları ve çözümleri, *İzmir: İzmir Ticaret Odası, Ar&Ge Bülteni*, 23-27.
- Sayhan, S. (2011). Yabancı özel okullar. *Sosyoloji Konferansları*, 24, 117-121.
- Sünbül, A. M. & Yavuz, M. (2004). *İlköğretim okulu öğretmen ve velilerinin veli toplantıları hakkındaki görüş ve beklentilerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya
- Uygun, S. (2003). Türkiye’de dünden bugüne özel okullara bir bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 107-120.
- Ünal, S., Öztürk, M. & Gürdal, A. (2000). İlköğretim okullarının bina standartlarına uygunluğu. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7)74-79.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, K. (2005). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin görüşleri. *Pamukkale*

Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(1), 1-13.

Yirci, R. & Kocabaş, İ. (2014). Eğitim finansmanında özel okulların rolü ve alternatif bir model olarak sözleşmeli okullar, *1.Eğitim Kongresi, Antalya*.

Zeybekoğlu, A. Z. (2005). *Özel okullarda pazarlama karması unsurlarına ilişkin stratejilerin incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Williams Shanks, T. R. & Destin, M. (2009). Parental expectations and educational outcomes for young African American adults. *Race Social Problems Journal*.

İnternet Kaynakları

<http://www.rehberliksitesi.com/aile/goster.asp?ID=255>, 15.10.2008.